

VSE O DODATKU ZA POMOČ IN POSTREŽBO – DPP

1. SPLOŠNO O PRAVICI

Po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13 in 102/15: v nadaljevanju ZPIZ-2) je dodatek za pomoč in postrežbo pravica iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki ni odvisna od premoženjskih razmer upravičenca.

Dodatek za pomoč in postrežbo je mesečni denarni prejemek, s katerim upravičenec poravnava stroške, nastale zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju, zaradi katerih ne more zadovoljevati osnovnih življenjskih potreb in zato nujno in stalno potrebuje tujo nego in pomoč.

2. POGOJI ZA PRIDOBITEV PRAVICE

Pridobitev pravice je pogojena z zakonsko določenim statusom osebe in mnenjem invalidske komisije ali drugega izvedenca zavoda, da je osebi za opravljanje osnovnih življenjskih potreb nujno potrebna stalna pomoč in postrežba drugega ali da gre za osebo, ki ji ta pravica po zakonu pripada zaradi določenih zdravstvenih okoliščin.

Tako pravico do dodatka za pomoč in postrežbo lahko, pod pogojem, da ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, pridobi:

- uživalec starostne, predčasne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine,
- zavarovanec, ki je sklenil delovno razmerje ali začel opravljati samostojno dejavnost kot slep ali slaboviden,

- nepokreten zavarovanec z zmožnostjo premikanja zmanjšano najmanj za 70 odstotkov, ki je zaposlen primerno svojim delovnim zmožnostim, vendar najmanj s polovico polnega delovnega časa, če nima pravice do dodatka za pomoč in postrežbo po drugih predpisih,
- oseba, ki je oslepela kot uživalec pokojnine,
- slepa oseba, ki je zdravstveno zavarovana po drugem zavarovancu zavoda oziroma po upokojencu,
- zavarovanec, pri katerem je zmožnost premikanja zmanjšana najmanj za 70 odstotkov in ni v delovnem razmerju, pridobi pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, tudi če pridobi pravico do pokline rehabilitacije (dodatek za pomoč in postrežbo mu pripada od dneva nastopa poklicne rehabilitacije).

Uživalec pokojnine, pridobljene na podlagi tujih predpisov, ne more pridobiti pravice do dodatka za pomoč in postrežbo po tem zakonu, ne glede na to, da je njegovo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Izjema je uživalec pokojnine, pridobljene v kateri od drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ, če ta poleg pokojnine ne izplačuje dodatka za pomoč in postrežbo upravičencem s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji. Ti uživalci so po 4. b členu Zakona o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ (Uradni list RS, št. 16/07-UPB1) upravičeni do dodatka za pomoč in postrežbo pod pogoji in v višini, kot je določena za uživalce pokojnin, ki so bile uveljavljene pri slovenskem nosilcu zavarovanja.

Pravice do dodatka za pomoč in postrežbo pa ne more pridobiti:

- zavarovanec, ki je bil do uveljavitve pravic po ZPIZ-2 pretežni del zavarovalne dobe zavarovan za ožji obseg pravic po predpisih, veljavnih do uveljavitve ZPIZ-2, razen če je slep ali nepokreten,
- uživalec starostne ali družinske pokojnine po Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list RS, št. 30/79 in 1/82), ki pridobitve pravice do dodatka za pomoč in postrežbo ni določal ter
- uživalec pokojnine, pridobljene na podlagi tujih predpisov, ne glede na to, da je njegovo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Kdaj je podana potreba po stalni tuji pomoči in postrežbi?

Potreba po stalni tuji pomoči in postrežbi je podana, kadar oseba, ki jo uveljavlja, zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ne more zadovoljevati vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb kljub osebnim prizadevanjem in pomoči ortopedskih pripomočkov.

Nezmožnost za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb je podana, če se uživalec pokojnine ne more samostojno gibati v stanovanju in zunaj njega, se samostojno hraniti, oblačiti in slačiti, se obuvati in sezuvati, skrbeti za osebno higieno, kakor tudi ne opravljati drugih življenjskih opravil, nujnih za ohranjanje življenja.

Nezmožnost za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb pa je podana, kadar uživalec pokojnine ne more zadovoljevati večine osnovnih življenjskih potreb iz prejšnjega odstavka ali kadar kot težji psihiatrični bolnik v domači negi potrebuje stalno nadzorstvo.

Ugotavljanje in določanje pogojev

Zahtevo za priznanje pravice do dodatka za pomoč in postrežbo lahko poda osebni zdravnik zavarovanca (obrazec IZ1), upokojenec sam ali njegov zakoniti zastopnik oziroma pooblaščenec (obrazec ZPIZ 10340-1 Zahteva za priznanje pravice do invalidnine, dodatka za pomoč postrežbo, prištete dobe). Oba obrazca sta dostopna na spletni strani Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Mnenje o tem, ali je upravičencu potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje vseh ali pa le večine osnovnih življenjskih potreb, če je slep ali slaboviden, ali mu je potrebno stalno nadzorstvo, ali da je zmožnost premikanja zmanjšana za najmanj 70 odstotkov, poda invalidska komisija ali drug izvedenec zavoda. Izvedensko mnenje invalidska komisija poda v skladu s Pravilnikom o organizaciji in načinu delovanja izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 60/13 in 6/15) ob upoštevanju izvedenske prakse.

Težji psihiatrični bolnik v domači negi potrebuje stalno nadzorstvo v primeru, ko gre za kroničnega bolnika, ki je izgubil realitetno kontrolo in če zaradi duševnih, telesnih ali socialnih posledic bolezni ne more zadovoljevati večine ali vseh osnovnih življenjskih potreb.

Zmožnost premikanja je zmanjšana za najmanj 70 odstotkov pri tistem zavarovancu, ki se zaradi prizadetosti okončin ali ostalega gibalnega sistema ob pomoči ortopedskih pripomočkov ali tudi brez njih, kjer jih ni mogoče uporabiti, premika z veliko težavo in mora v to aktivnost vlagati prekomerne napore.

Zmanjšana zmožnost premikanja najmanj za 70 odstotkov je podana pri zavarovancu:

- paraplegiku, ki je zaradi paralize spodnjih okončin vezan na invalidski voziček,
- ki je zaradi svojega zdravstvenega stanja trajno vezan na invalidski voziček,
- ki se zaradi delne ohromitve okončin (tetrapareze, parapareze, hemipareze) z opornimi aparati premika s težavo in mora v to aktivnost vlagati prekomerne napore,
- z nadkolensko amputacijo okončin, ki se kljub uporabi protez lahko premikajo le s podporo bergel ali palic,
- s podkolensko ali nadkolensko amputacijo okončin, pri katerih ni mogoča uporaba protez in je trajno vezan na invalidski voziček,
- z živčno-mišičnim ali mišičnim obolenji, pri katerem elektrofiziološke preiskave in izvid o testiranju mišic pokaže tolikšen izpad funkcije mišic gibalnega sistema, da ni več možno samostojno premikanje v prostoru brez pomoči druge osebe,
- z nadlahtno izgubo obeh zgornjih okončin, s krni, neprimernimi za uporabo funkcionalnih protez (delovnih, mehaničnih ali elektronskih).

3. ODMERA DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Z zakonom so opisno določeni trije možni zneski dodatka za pomoč in postrežbo v razmerju do najnižje pokojninske osnove, veljavne v decembru 2012, ki se izplačujejo od njegove uveljavitve, in sicer v višini:

- 53 odstotkov te osnove, če je namenjen za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, ter za slepe in nepokretne osebe,

- polovice zneska za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, če je namenjen za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb ter za slabovidne osebe,
- 76 odstotkov te osnove, če je namenjen uživalcu pokojnine, ki potrebuje 24-urni nadzor svojcev (laična pomoč) in obvezno strokovno pomoč (najmanj zdravstveni tehnik) za stalno izvajanje zdravstvene nege.

Uživalcu pokojnine, ki se mu pokojnina izplačuje po določbah mednarodnih pogodb o socialni varnosti se, če pridobi pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, tudi ta izplačuje v enakem sorazmernem delu, kot je bil določen za odmero pokojnine.

Po Sklepu o zneskih dodatka za pomoč in postrežbo (Uradni list RS, št. 9/13) **od 1. 1. 2013 dalje ti znašajo:**

- za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb ter za slepo osebo in nepokretno osebo **292,11** evra,
- za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb ter za slabovidno osebo **146,06**
- za uživalca pokojnine, ki potrebuje 24-urni nadzor svojcev in obvezno strokovno pomoč za stalno izvajanje zdravstvene nege **418,88** evra.

Dodatek za pomoč in postrežbo se usklajuje v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

Po 57. členu Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2014 in 2015 (Uradni list RS, št. 101/13, 9/14-ZRTVS, 25/14-ZSDH-1 in 38/14) pa se transferji, ki se usklajujejo po Zakonu o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom, do 31. 12. 2015 niso uskladili. Prav tako se po 68. členu Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2016 in 2017 (Uradni list RS, št. 96/15) transferji, ki se usklajujejo po Zakonu o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom, torej tudi dodatek za pomoč in postrežbo, do 31. 12. 2017 ne uskladijo.

Glede na povedano, do dodatka za pomoč in postrežbo niso upravičeni le uživalci pokojnin temveč tudi:

- slepi ali slabovidni, če so sklenili delovno razmerje ali začeli opravljati določene dejavnosti, ki jim zagotavljajo lastnost zavarovanca, ali če so postali slepi ali slabovidni med trajanjem delovnega razmerja ali opravljanjem dejavnosti, ki jim zagotavlja lastnost zavarovanca (ni pogoja stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji),
- nepokretni, zaposleni primerno svojim delovnim zmožnostim, vendar najmanj polovico polnega delovnega časa (ni pogoja stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji), ali če niso v delovnem razmerju, pridobili pa so pravico do poklicne rehabilitacije,
- osebe, ki so oslepele kot upokojnenci,

- slepe osebe, ki so zdravstveno zavarovane po zavarovancu zavoda ali upokojencu.

Slepi ali slabovidni zavarovanci ter nepokretni zavarovanci pravico obdržijo tudi po prenehanju delovnega razmerja, če jim je to prenehalo brez lastne volje ali krivde. Te osebe obdržijo pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, tudi če pridobijo pravico do pokojnine. Upokojenec, ki postane slaboviden, nima pravice do dodatka za pomoč in postrežbo.

Slepe osebe, ki so zdravstveno zavarovane po zavarovancu zavoda ali upokojencu imajo izjemen položaj. Kot slepa oseba se šteje družinski član (zakonec, mladoleten ali polnoleten otrok) osebe, vključene v obvezno zavarovanje po ZPIZ-2 (lastnost zavarovanca) ali upokojencu, ter je po zavarovancu ali upokojencu zdravstveno zavarovana. Pravica v tem primeru ni pogojena s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

4. PRIDOBITEV PRAVICE IN IZPLAČEVANJE DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Dodatek za pomoč in postrežbo pripada upravičencu od dneva nastanka potrebe po pomoči in postrežbi. Od tedaj dalje mu gre tudi izplačilo prejemka, vendar pa največ od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve zanj in še za šest mesecev nazaj.

Zavarovancu, ki je sklenil delovno razmerje kot slep ali pa je oslepel v času zavarovanja, pripada dodatek za pomoč in postrežbo od sklenitve delovnega razmerja oziroma dneva, ko je oslepel. Izplačilo prejemka pa mu gre od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in še največ za šest mesecev za nazaj. Enako pravilo smiselno velja tudi za nepokretnega zavarovanca.

Slepim osebam, ki so zdravstveno zavarovane po zavarovancu zavoda ali upokojencu pripada dodatek za pomoč in postrežbo od naslednjega dne po vložitvi zahteve.

Spremembe v zdravstvenem stanju, ki vplivajo na višino in obseg pravice, učinkujejo od naslednjega dne po njihovem nastanku, novi znesek pa se izplačuje največ od prvega dne naslednjega meseca po vloženi zahtevi in še za šest mesecev nazaj.

Zavod lahko uživalca dodatka za pomoč in postrežbo pozove na kontrolni pregled, na katerem se preveri obseg potrebe po pomoči in postrežbi drugega. Upravičenec se je dolžan udeležiti kontrolnega pregleda. Če se na kontrolni pregled brez upravičenega razloga ne javi, se mu zapadli mesečni zneski dodatka za pomoč in postrežbo ne izplačajo.

Zadržani zneski dodatka za pomoč in postrežbo se izplačajo, če se upravičenec v roku enega meseca od roka, ki je določen za kontrolni pregled, udeleži kontrolnega pregleda, v nasprotnem primeru pa se mu ne izplačajo. Če se na povabilo odzove pozneje, pa se mu začne dodatek za pomoč in postrežbo znova izplačevati od prvega dne naslednjega meseca potem, ko se je kontrolnega pregleda udeležil in se je ugotovilo, da še nadalje potrebuje tujo nego in pomoč.

5. IZGUBA PRAVICE TER ZAČASNO PRENEHANJE IZPLAČEVANJA

Pravica do dodatka za pomoč in postrežbo traja, dokler je podana potreba po njej. Začasno pa se dodatek za pomoč in postrežbo preneha izplačevati upravičencu v času:

- preživetem v bolnišnici ali kakšnem drugem stacionarnem zavodu za čas nad šest mesecev takšne oskrbe oziroma
- ko stalno prebiva v tujini, ne glede na to, ali ima v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno ali začasno prebivanje. Ne glede na to, pa se dodatek za pomoč in postrežbo izplačuje upravičencu s stalnim prebivališčem v državi članici Evropske unije.

6. UVELJAVLJANJE DPP V LAMBRECHTOVEM DOMU ZA STANOVALCE

V našem domu lahko DPP vložite v domski ambulanti pri osebni zdravnici, vlogo lahko podate sami ali pa vam vlogo uredimo v našem domu. V tem primeru je potrebno, da se oglasite pri vodji ZNE ali pa v socialni službi doma. Vloga za DPP (izpolnitev in priprava ustrezne zdravstvene dokumentacije) v našem domu se obračuna po trenutno veljavnem ceniku in znaša 20,00 eur. Zaračuna se pri mesečnem obračunu oskrbnine.

Za kakršnekoli informacije o uveljavljanju pravice do DPP smo Vam vedno na voljo.

Pripravila in uredila: mag. Katja Pem Sevšek, socialna služba